

МОТИВИ към проекта на Закон за защита на личните данни (№154-01-23 от 19.07.2001 г.)

МОТИВИ

Проектът на Закон за защита на личните данни е включен в Националната стратегия за развитие на информационното общество, наред с проектите на закони за достъпа до обществена информация и за защитената информация. Законопроектът има важно място и при осъществяване на административната реформа в България, като в Закона за администрацията е принципно е регламентирано движението на информация между държавните органи при спазването на конституционните принципи за защита на правните субекти, респ. защитата на техните персонални данни. Той е свързан и с приетия вече Закон за достъп до обществена информация (обн., ДВ, бр. 55 от 7.07.2000 г.), който не се прилага за достъпа до лични данни, но в § 1, т. 2 от допълнителните разпоредби създава изискването за нейната законова регламентация.

Проектотозаконът определя личните данни като всякакви данни, отнасящи се до определено физическо лице, чиято самоличност може да се установи пряко или косвено, независимо от тяхната форма и начин на записване, и разкриващи неговата физическа, психологическа, умствена, икономическа, културна или обществена идентичност. Наред с това се защитават и личните данни, свързани с участието на физически лица в неперсонифицираните групи и в органи за управление, контрол и надзор на юридически лица, както и при изпълнението на функции на държавни органи. Предметът на законопроекта е точно определен в съответствие с основните изисквания на Конвенция 108 от 1981 г. за защита на лицата при автоматизирана обработка на лични данни и на Директива 46/95 за защита на личността срещу обработка на лични данни и за свободното движение на тези данни. Той се отнася не само за автоматизирана обработка на данни, а и за всички други видове обработки, като в допълнителните разпоредби обработването на лични данни е определено като основно понятие в законопроекта.

В проекта е определена целта на регламентираната защита на личните данни, която е свързана с осигуряването на неприкосновеност на личността и личния живот на гражданите, тяхното право на защита срещу посегателства върху честта, достойнството и доброто им име и правото им на достъп до събираните за тях лични данни от държавни органи и други лица. Защитата на личните данни е свързана и с балансиране на търговските интереси във връзка със свободното трансгранично движение на такива данни и индивидуалния интерес да се контролира достъпа до използването на тази информация.

От приложното поле на закона са изключени личните данни, събирани и обработвани от физическо лице във връзка с лични интереси и за лично ползване, когато личните данни не са предназначени за разкриване или разпространение. Предвижда се специална уредба на реда за събиране, обработване и защита на лични данни за целите на отбраната, националната

сигурност и обществения ред, както и за целите на митническия контрол и надзор и за предотвратяване използването на финансовата система за изпиране на пари. В специални закони може да се определи обработването, защитата и достъпа до лични данни за функционирането на съдебната, здравната и осигурителната, банковата, застрахователната система, при осъществяването на пощенските и далекосъобщителните услуги.

Приложното поле на проектозакона е определено за територията на Република България, а по отношение на прехвърляне и обработване на лични данни извън границите на страната се изисква разрешение от Комисията за защита на личните данни във връзка с проверка за осигурена адекватна защита на личните данни в съответните държави.

Законът въвежда изискването за поддържане на личните данни в специални регистри. От съществено значение е привеждането на заварените правоотношения и регистри в съответствие със закона след неговото приемане от Народното събрание и влизането му в сила, като се определят срокове за заявяване на съществуващите регистри и техния контрол от специализиран независим орган - Комисия за защита на личните данни. В проектозакона се определят задължения за всички лица, които поддържат регистри с лични данни, както и за субектите, които по тяхно разпореждане я обработват.

Основните принципи на правната регламентация на защитата на личните данни се съдържат в чл. 6 и 7 на законопроекта. Забранява се обработване на лични данни, ако това нарушава или би могло да доведе до нарушаване на основни права и свободи на определено физическо лице, в т. ч. неговото право на личен живот, засяга негови права и интереси и е свързано с мястото и доброто му име в обществото. Гарантира се достъпа на всеки субект на данни до събираните за него лични данни, като ограничаването на осъществяването на това право може да бъде само в случаите на засягане на правата и доброто име на друг субект на данни, както и ако е насочено срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала в съответствие с чл. 41, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Законопроектът определя изискванията за събиране и обработване на лични данни, както и за тяхната защита при тези процеси. На преден план е поставен принципът за съгласието на субекта на данните при събирането и обработването им, както и информирането му от страна на администратора на лични данни, който води регистър, преди тяхното събиране.

Раздел IV на глава I съдържа регламентация на т. нар. "чувствителни данни", отнасящи се до расов или етнически произход, политическа позиция, религиозни или философски убеждения, членство в политически партии, профсъюзи, организации и сдружения с религиозни, философски, политически, или синдикални цели, както и лични данни, отнасящи се до здравето или сексуалния живот, за които се създават специални норми.

В глава II на законопроекта е уредено правото на достъп на субекта на данните до регистрите, в които те се съдържат. Определени са кратки срокове за предоставяне на достъп, като неоснователните откази могат да се обжалват, а наред с това са основание и за административно-наказателна отговорност на виновните длъжностни лица.

Глава IV урежда създаването, правомощията и дейността на специализиран колегиален независим орган за защита на лични данни - Комисия за защита на личните данни. Избирането ѝ от Народното събрание, пред което тя се отчита ежегодно, е гаранция за нейния статут и контролни

функции. Поставен е специфичен ценз за петте члена на комисията и ограничени хипотези за предсрочно прекратяване на петгодишния им мандат. Комисията анализира и осъществява цялостен контрол за спазването на нормативните актове в областта на защитата на личните данни, води регистър на администраторите на лични данни и техните регистри, извършва проверки на администраторите на лични данни за дейността им по този закон, изразява становища и дава разрешения в предвидените в този закон случаи във връзка с събиране, обработване и прехвърляне на лични данни, издава задължителни предписания до администраторите във връзка със защитата на личните данни при осъществяване на тяхната дейност, разглежда жалби срещу администраторите във връзка с отказан достъп на субекти на лични данни и пр. Тя съдейства при разрешаването на спорове, свързани с нарушаването на правата на субектите на данни, като това не изключва съдебната защита. Самата комисия също може да сезира съда при неправомерно събиране или обработване на лични данни.

В административно-наказателните разпоредби е определена отговорността, респ. административните наказания за нарушения на закона, като актовете се съставят от специално упълномощени длъжностни лица от администрацията на Комисията за защита на личните данни, а наказателните постановления се издават от нейния председател.

В допълнителните разпоредби са определени основните понятия на проектозакона, а в преходните и заключителните разпоредби се определят сроковете за създаването на комисията, за приемането на основните подзаконовни актове, свързани с нейната дейност и за привеждане на съществуващите регистри в съответствие с изискванията на проектозакона. Предлага се той да влезе в сила от 1 януари 2002 г., като до края на същата година той би могъл да се прилага цялостно и да бъдат преуредени всички заварени правоотношения.

Законопроектът е изцяло в съответствие с европейското законодателство в тази насока и е важна стъпка при изграждането на информационното общество в България и интегрирането на страната в европейските структури. Той е и предпоставка за ратифицирането от Народното събрание по предвидения в Конституцията ред на Конвенция 108 от 1981 г. за защита на лицата при автоматизирана обработка на лични данни, който изисква създаването на специален държавен орган и съответна национална законова регламентация на тази защита.

19 юли 2001 г. Вносител: Надежда Михайлова и група н. п.

Източник: Народното събрание

Вносител/и:

Група народни представители

Надежда Михайлова